

Marlena Gołębiowska

Łotwa przyciąga zagranicznych inwestorów

W 2021 r. Łotwa na tle państw OECD w relacji do potencjału gospodarczego okazała się liderem pozyskiwania bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wartość ich napływu przekroczyła 4,5 mld euro, tj. prawie 14% jej PKB. Łotwa, traktując zagraniczny kapitał jako ważny impuls pobudzający gospodarkę, swoje wysiłki koncentruje na przyciąganiu inwestycji z państw o wysokim poziomie rozwoju oraz z nowoczesnych i perspektywicznych sektorów.

Popandemiczne odbicie inwestycji zagranicznych. Jak wynika z raportu OCED, w 2021 r. globalne przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych odnotowały silny wzrost – o 88% względem pandemicznego 2020 r. oraz o 37% względem przedpandemicznego 2019 r. Kluczowym czynnikiem stojącym za tymi wynikami są rekordowe dochody zagranicznych przedsiębiorstw, które nie przekazały swoich zysków spółkom macierzystym w państwach pochodzenia, lecz reinwestowały je za granicą. Ponadto na aktywności inwestorów wpłynęły także zmiany w globalnych łańcuchach dostaw. Wraz z rosnącymi obawami o dostawy z Chin i innych państw azjatyckich, wiele firm zdecydowało się ulokować swoje zakłady produkcyjne bliżej głównych rynków eksportowych. Na przejściu w kierunku regionalnych łańcuchów dostaw zyskała m.in. Łotwa. W 2021 r. napływ bezpośrednich zagranicznych inwestycji do tego państwa w relacji do PKB był najwyższy wśród państw OECD – 13,7% (dla porównania, w Polsce było to 3,7%, na Litwie – 3,1%, w Estonii – 2,7%). W 2021 r. firmy z zagranicy zainwestowały na Łotwie 4,5 mld euro, podczas gdy w 2020 r. – 0,9 mld euro, a w 2019 r. – 0,8 mld euro. Skumulowana wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich na Łotwie na koniec 2021 r. wyniosła 21 mld euro.

Napływ inwestycji zagranicznych według państwa pochodzenia kapitału. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie nie oznaczają jedynie transferu kapitałowego, ale także wiele innych czynników, takich jak: wiedza, technologia, sposoby zarządzania, techniki marketingowe czy *know-how* przedsiębiorstwa inwestującego. Zatem z punktu widzenia państwa przyjmującego korzystne jest, aby kapitał w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych napływał z państw o wyższym poziomie rozwoju. Biorąc pod uwagę skumulowaną wartość inwestycji na Łotwie na koniec 2021 r., 80% pochodziło z państw Unii Europejskiej, z tego najaktywniejsi byli inwestorzy ze Szwecji – 29%, z Estonii – 12%, Litwy – 7% oraz Cypru i Niemiec – po 6%. Spoza UE zagraniczne inwestycje do Łotwy napływały z Rosji – 9% oraz z Norwegii – 2%.

Ministerstwo Gospodarki i Łotewska Agencja Inwestycji i Rozwoju (LIAA) jako potencjalny kierunek napływu zagranicznych inwestycji w perspektywie najbliższych lat wskazują właśnie Norwegię. Jako przykład jednej z najnowszych inwestycji z tego państwa wymieniają powstałe centrum usług biznesowych firmy TRY Dig. Na Łotwie swoje centra mają także powiązane z kapitałem norweskim Atea Global Services, Circle K Business Centre, DNB Service Centre, Tietoevry, Visma Labs, Webhelp, Norwegian oraz Zalaris HR Services. Ekspansję na łotewski rynek w najbliższym czasie planuje również jedna z wiodących firm doradczych w Europie Północnej – szwedzka Rud Pedersen Group.

Napływ inwestycji zagranicznych według prowadzonej działalności. Ważna z punktu widzenia korzyści płynących z napływu inwestycji bezpośrednich jest także struktura sektorowa. Biorąc pod uwagę skumulowaną wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich na Łotwie, na koniec 2021 r. dominowała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 22% oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 15%. Wynika to m.in.

z faktu, że w ostatnich latach Ministerstwo Gospodarki i LIAA skupiły się przyciąganiu projektów inwestycyjnych o wysokiej wartości dodanej, tj. z takich sektorów, jak biogospodarka, energia odnawialna, fotonika, ICT, inteligentna mobilność czy biomedycyna. W 2021 r. LIAA w sumie była zaangażowana w 32 projekty inwestycyjne, które zapewniły Łotwie 643 mln euro i 2650 miejsc pracy. W efekcie swoją działalność rozpoczęły takie firmy, jak: Inzpire.me (ICT, Norwegia), Pulsar Optics (fotonika, Litwa), Syfud (przetwórstwo żywności, Litwa), a rozszerzyły działalność Webhelp (ICT, Szwecja), Lexel fabryka (produkcja urządzeń elektronicznych, Francja) oraz Norplast (produkcja wyrobów kompozytowych, Norwegia).

Napływ tych inwestycji był m.in. wynikiem wprowadzonej w lutym 2021 r. inicjatywy Green Channel, która znacznie ułatwia procedury administracyjne zagranicznym inwestorom, skracając czas niezbędny na ich przeprowadzenie prawie o połowę. To propozycja dla inwestycji w wybranych, priorytetowych sektorach, których wartość w ciągu 3 lat powinna wynieść co najmniej 5 mln euro i zapewnić co najmniej 75 nowych miejsc pracy lub 50 nowych wysokopłatnych miejsc pracy (średnie miesięczne wynagrodzenie w gospodarce łotewskiej pomnożone przez współczynnik 1,5). Dla inwestycji w Rydze te wskaźniki muszą być odpowiednio wyższe – co najmniej 10 mln euro, 100 nowych miejsc pracy lub 75 wysokopłatnych (współczynnik 2).

Na Łotwie istnieją także Specjalne Strefy Ekonomiczne – Lipawa, Rzeżyca i Łatgalia oraz Wolne Porty w Rydze i Windawie. Prowadzenie spółki w powyższych strefach wiąże się m.in. z ulgą od podatku dochodowego od osób prawnych, ulgą od podatku od nieruchomości oraz w opłatach z tytułu zarządzania i płatności za wykorzystanie własności intelektualnej.

Wnioski

- Bezpośrednie inwestycje zagraniczne uznawane są za najbardziej zaawansowany sposób wejścia na obce rynki. Dla państwa goszczącego stanowią zaś najkorzystniejszą i najbezpieczniejszą formę przepływów kapitałowych, która wywołuje szereg pośrednich, pożądanych oddziaływań i w konsekwencji staje się determinantą rozwoju gospodarczego. Jak podkreśla łotewskie Ministerstwo Gospodarki, bezpośrednie inwestycje zagraniczne są niezbędnym warunkiem dalszego rozwoju łotewskiej gospodarki, ponieważ umożliwiają producentom wykorzystanie dodatkowego kapitału finansowego, pozwalają nabywać umiejętności produkcyjne i zarządcze, stwarzają możliwość transferu technologii, promują tworzenie miejsc pracy oraz promują integrację producentów łotewskich z międzynarodowymi sieciami handlowymi i łańcuchami dostaw.
- W 2021 r. napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich na Łotwie był bardzo wysoki. Z jednej strony był on wynikiem powstałych w wyniku pandemii zmian w globalnych łańcuchach dostaw poprzez ich wzmocnienia powiązań regionalnych. Z drugiej strony na tak znaczący napływ inwestycji wpływ miały działania podejmowane przez Ministerstwo Gospodarki i LIAA. Obecnie Łotwa opracowuje kolejne programy, które pomogą inwestorom uzyskać wsparcie dla dużych projektów inwestycyjnych, zwłaszcza w ramach nowoczesnych i perspektywicznych sektorów. Jednym z takich mechanizmów ma być program administrowany przez LIAA z całkowitym finansowaniem 100 mln euro.
- Perspektywy dalszego napływu inwestycji zagranicznych na 2022 r. pozostają jednak niepewne z powodu rosyjskiej agresji na Ukrainę. Zapewne zmniejszy się zakres rosyjskich inwestycji na Łotwie, które dotychczas stanowiły istotny kierunek napływu zagranicznego kapitału. Ponadto w obliczu przeobrażenia architektury bezpieczeństwa w Europie Środkowej Łotwa może być postrzegana jako państwo bardziej ryzykowne inwestycyjnie.